

Utiltatge del Molí d'Oli a la rotonda

Olesa de Montserrat

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: Rotonda entre l'avinguda Francesc Macià i el carrer Arquebisbe Ramon Torrella.
Alçada: 102

Coordenades:

Latitud: 41.54368
Longitud: 1.8869
UTM Est (X): 407159
UTM Nord (Y): 4599712

Classificació

Número de fitxa 08147 - 91
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Element urbà
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Ornamental
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament d'Olesa de Montserrat. Pl. Fèlix Figueras Aragay, s/n

Fitxes associades:

[Molí d'Oli](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dt., 02/08/2011 - 02:00

Descripció

Elements diversos de l'utillatge tradicional de la Fundació Agrícola Olesana (el Molí d'Oli) que han estat situats en una rotunda, tot creant un conjunt que recrea el món tradicional del conreu de l'olivera i l'elaboració de l'oli. Damunt d'un enrajolat s'hi ha col·locat dos trulls, un amb la pedra solera i dues moles de forma cònica; i un altre amb dues moles o rodets cilíndrics. També hi ha la base d'una vagoneta i l'estructura metàl·lica d'una premsa hidràulica, situada entre els clots que imiten la ubicació originària. L'interès d'aquesta instal·lació és que recull els tres de maquinària que es van utilitzar a la zona: la vertical amb dues moles, la horitzontal de tipus àrab i la premsa hidràulica moderna. La resta de la rotunda té plantades diverses oliveres sobre un terreny aterrat amb feixes.

Observacions:

Inscripció de la màquina: "Taller de maquinaria de Mayo y Baubi. Prensas hidráulicas - Palanca. Tortosa".

L'oli d'Olesa ha estat tradicionalment un producte de qualitat i molt apreciat. Ja a l'edat mitjana els arxius religiosos són plens d'al·lusions a l'oli d'Olesa, que era selecte i "digne de ser utilitzat per obtenir el perdó de Déu". En el segle XVIII es té constància que s'utilitzava amb finalitats medicinals. Entre d'altres guardons, el 1929 va guanyar la medalla d'or de l'Exposició Internacional de Barcelona.

Història

La producció d'oli augmentà molt durant el segle XVIII. L'any 1788 l'olivera ocupava un 61 % de la terra conreada i era, de molt, el principal conreu. Aquest mateix any hi havia 12 molins d'oli a la vila, als quals cal afegir-hi els de les masies (uns cinc). El molí més important, i probablement el més antic, era el del castell, situat davant de l'actual església. Era propietat del monestir de Montserrat, senyor del terme. Cal dir que en època medieval el senyor tenia el monopoli d'aquest servei i tothom tenia l'obligació d'utilitzar aquest molí, però al llarg dels segles XVII i XVIII el domini senyorial es va afeblir i és sobretot aleshores quan els pagesos comencen a dotar-se dels seus propis trulls. Aquests trulls o obradors d'oli de les cases particulars estaven situats majoritàriament a l'exterior del recinte murallat, prop dels portals. El nombre de molins va mantenir-se força constant al llarg dels anys. Així mateix, hi havia un gran nombre de traginers que es dedicaven al transport i comercialització de l'oli, sobretot cap a Barcelona. Al segle XIX el conreu de l'olivera continua sent important, però comparteix protagonisme amb la vinya, en apogeu a tot Catalunya en aquells anys. El nombre de molins es manté entorn dels 12. A la fi del segle XIX, però, havia hi hagué una recessió del conreu de les oliveres. L'any 1912 un grup de petits pagesos s'uniren per crear la Premsa Nova, inspirada en les instal·lacions més modernes que hi havia a les comarques de Lleida. Amb un capital reunit de 23.000 pessetes van construir un edifici al final de la riera. La construcció fou adjudicada al contractista Josep Montserrat. L'encarregat de la maquinària, que comptava amb una premsa hidràulica i una mola amb vagonetes, fou l'enginyer José Sanromán, de Barcelona. L'any 1917 els pagesos de la Premsa Nova, enfrontats als grans propietaris que monopolitzaven els trulls, s'uniren per crear el Sindicat Agrícola Olesà. Les noves instal·lacions disposaven d'un aparell centrífug que permetia recuperar part de l'oli que era residual en els trulls antics. D'aquesta manera es solucionava el problema de les basses d'oli i s'aconseguia una millor qualitat del producte. El 1935 s'amplià el local amb la construcció de tres noves voltes, s'instal·la una premsa hidràulica i una nova mola. Durant els anys de la Guerra Civil el Sindicat és col·lectivitzat i passa a ser controlat per la CNT-FAI. Durant l'època franquista entra a formar part de les Hermandades Sindicales, controlades per l'Estat. Entorn de 1955 es porta a terme un projecte important d'ampliació, amb una nova edificació dissenyada per l'arquitecte Joaquín Fernández Marqués. El nou edifici constava d'una planta baixa amb altell, que era una continuació del ja existent, a més d'un semisoterrani de 200 metres

quadrats.

Malgrat una certa recuperació del conreu de l'olivera els anys de postguerra el 1956, justament en el moment d'inaugurar-se les noves instal·lacions del Sindicat, es produí una forta glaçada que matà bona part dels olivars, cosa que va fer entrar el sector en un declivi important. A la dècada de 1970 i principi dels 80 la crisi de la indústria i el tancament de fàbriques va motivar una lleu recuperació de la producció d'oli d'Olesa, però actualment ha tornat a disminuir, per culpa sobretot dels greus incendis de 1994.

L'any 1978 la Junta del Sindicat, amb unes instal·lacions ja renovades, acordà donar al poble les últimes pedres del molí, que el 1985 s'instal·laren a la rotonda. L'any 1985 al Sindicat s'instal·là un nou molí batedor i, més tard, una sitja per emmagatzemar el pinyol.

Bibliografia

COBOS, Josep M (1994). Olesa al segle XIX. Col·lecció vila d'Olesa, 4. Ajuntament d'Olesa de Montserrat; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 64-72

DALMASES, A i altres (1991). "Olesa de Montserrat", Gran Geografia Comarcal de Catalunya, vol. I, Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana (2ª edició), p. 365

HERNÁNDEZ CARDONA, M. Àngel (2000). Olesa al finals del segle XVIII segons les respostes de Joan Boada al qüestionari de Zamora. Col·lecció Vila d'Olesa, 7. Ajuntament d'Olesa de Montserrat; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 125-128

VENDRANES, Gusman; RULLIER, Chantale (1996). Oli d'Olesa, la passió d'un poble. Col·lecció Vila d'Olesa, 5. Ajuntament d'Olesa de Montserrat; Publicacions de l'Abadia de Montserrat

